

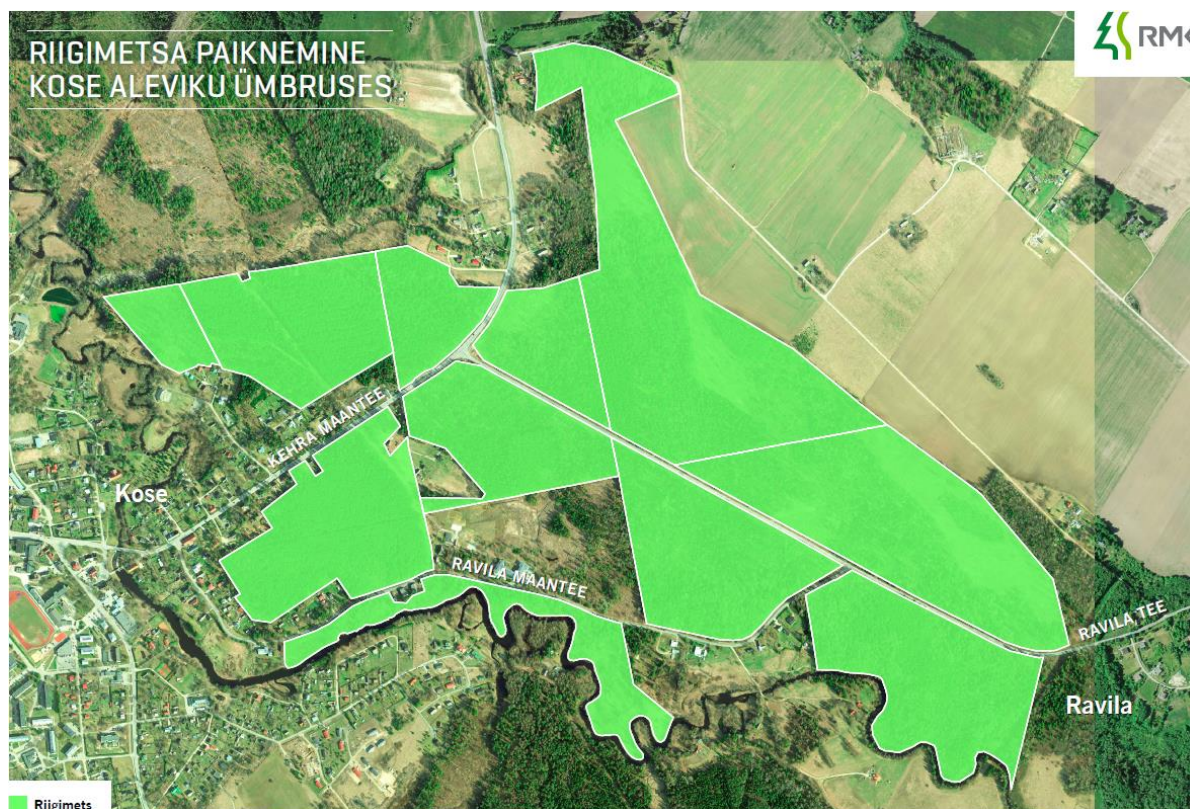
Kose aleviku ümbruse riigimetsade majandamise kava

aastateks 2020-2030

Projekt

Koostaja: RMK Ida-Harjumaa metsaülem Andrus Kevvai

16. jaanuar 2020

Sisukord

I Ülevaade Kose aleviku ümbruse metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest	5
II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel	8
III Metsade majandamise kava Kose aleviku ümbruse riigimetsades aastatel 2020–2030	9
IV Mõisted	15

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleksid elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküpset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamus Eesti metsadest on poollooduslikud ehk inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike omalt poolt lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsakasvatustööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puit raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

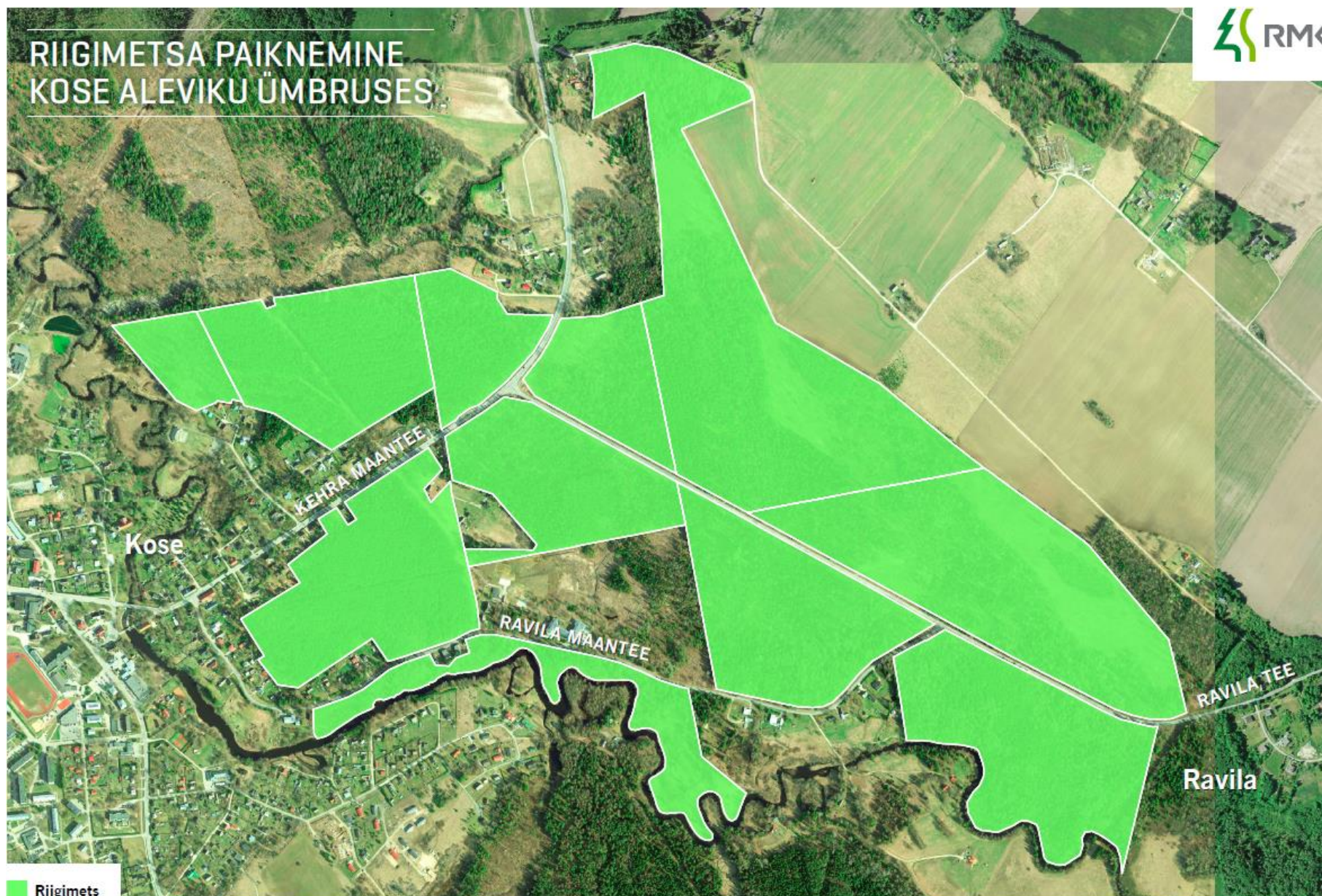
Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Eesti tingimustes on kõige tulemuslikum uuendada metsa lageraiega, millega luuakse taimede kasvuks soodsad valgustingimused. Looduslikult on lageraiele sarnaseid tingimusi varem loonud põlengud ja tormid, mida täna aga esineb harvem ja väiksemal pindalal kui sada aastat tagasi.

Püsimetsamajandust pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Uue metsa kasvatamine vana metsa varjus on võimalik vaid väheviljakates männikutes, mida on Eestis vaid 6% metsamaast.

Metsa raiudes saame taastuvat ja keskkonnasõbralikku materjali, mida kasutame energia saamiseks, ehituses, mööblitööstuses, paberi tootmiseks ja paljuks muuks. Lisaks luuakse riigimetsas looduses liikumise võimalusi, kaitstakse loodusväärtusi ja kultuuriobjekte ning toetatakse teadusuuringuid.

Selleks, et säilitada Kose aleviku ümbrusele omaste metsade püsimine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus, oleme kokku pannud Kose aleviku ümbruses kasvava riigimetsa majandamise kava aastateks 2020–2030.

RIIGIMETSA PAIKNEMINE KOSE ALEVIKU ÜMBRUSES

Riigimets

I Ülevaade Kose aleviku ümbruse metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest

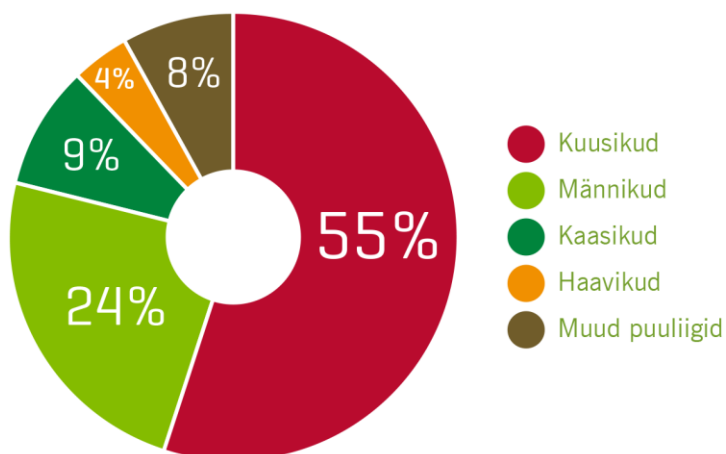
Kose aleviku ümbruses asub RMK hallatavat metsamaad 164 ha (tabel 1). Sellest 7% asub looduskaitse rangeimas vööndis, kus mitte mingit metsa majandamist ei toimu. 7% on metsad, mille RMK on oma otsusega arvanud majandamisest välja. Vääriselupaikade eelvalikualadel, mis ekspertiisi tulemusel võivad sattuda rangelt kaitstavate metsade hulka asub 2% metsamaast. Sinna me metsamajandustöid ei planeeri.

83% on majandatavad metsad, kus metsa kasvatamine ja uuendamine toimub arvestades seadustest ja säästva metsamajandamise sertifikaatidest tulenevate piirangutega.

Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine hektarites (ha) majandamiskategooriate järgi Kose aleviku ümbruses.

Rangelt kaitstav mets	12
RMK otsusega mitte majandatav mets	11
VEP eelvalik	3
Mittemetsamaa	1
Kokku	27
Majandatav mets	137
Kokku	137
Kõik kokku	164

Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 163 ha. Nendest metsadest enamuse moodustavad kuusikud (55%), järgnevad männikud (24%), kaasikud (9%) ja haavikud (4%). Ülejäänud puuliigid (hall lepp, paju, remmelgas ja saar) on esindatud vähesel määral (joonis 1).

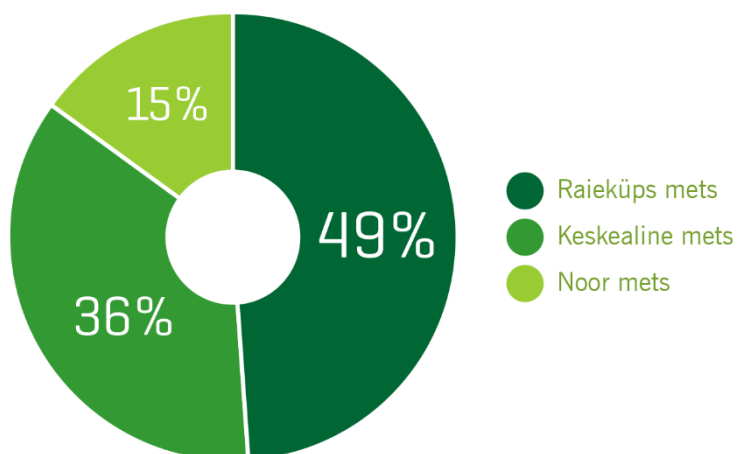

Joonis 1. Jaotus puuliikide kaupa protsentides (%).

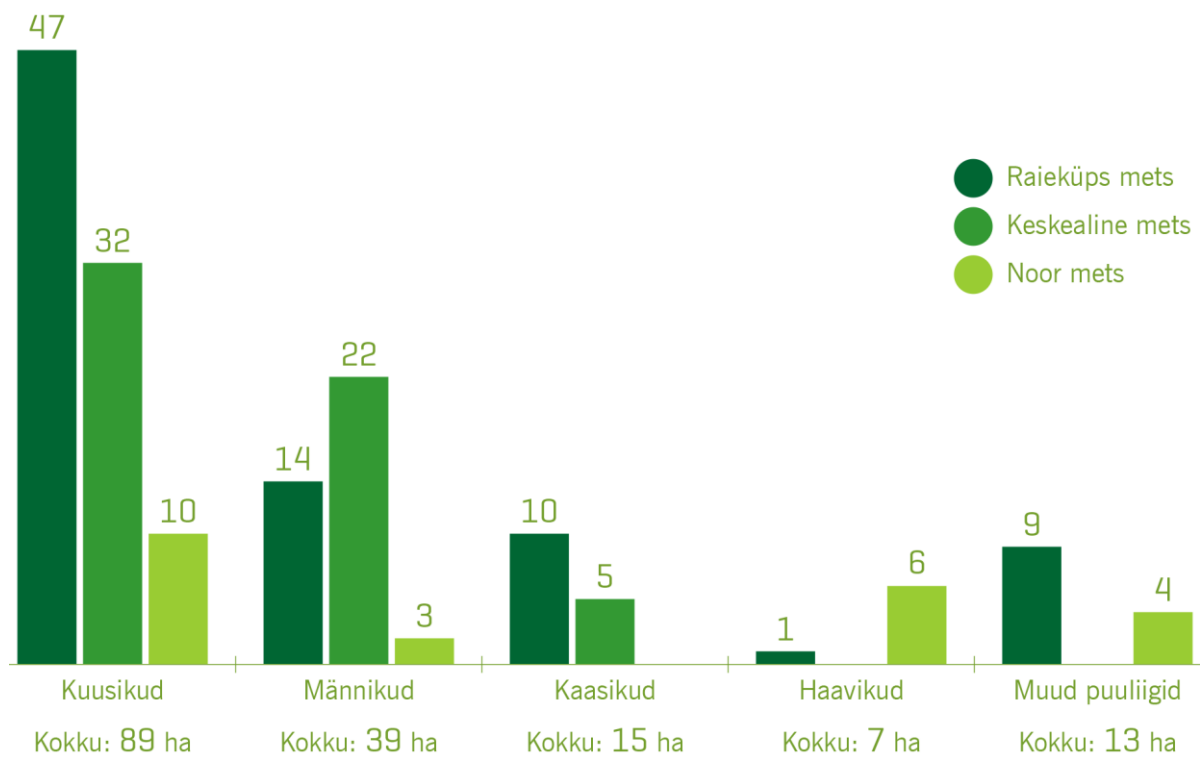
Pool ehk 49% (80 ha) Kose aleviku ümbruse riigimetsadest on raieküpsed. Raieküpsede metsade hulka on arvestatud metsad, mis juba praegu on saavutanud või saavutavad lähema 10 aasta jooksul vanuse, mis seadusest tulenevalt lubab metsas teha uuendusraiet. Sõltuvalt puuliigist on see vanus erinev.

Keskealisi metsi on 36% (56 ha) ja noori metsi 15% (24 ha). Noorte metsade hulka on arvatud hiljuti istutatud ja sõltuvalt puuliigist kuni 40 aasta vanused metsad (joonis 2 ja 3).

Ideaalne oleks võrdne jaotus eri vanusegruppides, mis tagab erivanuseliste metsade olemasolu ka sadade aastate pärast. Siinsetes metsades on raieküpsede metsade osakaal suur.

Joonis 2. Vanuseline jaotus protsentides (%).

Joonis 3. Vanuseline jaotus hektarites (ha) puuliikide kaupa.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist sihiga tagada puistute ühtlasem jagunemine vanusegruppidesse.

Metsade majandamist tutvustatakse kogukonnale täiendavalt infokoosolekutel, mis toimuvad hiljemalt raietele eelneva aasta 1. detsembriks.

- Uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Kõige enne raiutakse metsad, mis on vanemad või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeeritakse selliselt, et raiutaks võimalikult harva.
- Raielangid püütakse sobitada maastikku. Raiete puhul püütakse mitte tükeldada väljakujunenud metsamassiive ning välditakse suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületata väljakujunenud metsaradasid ja teid.
- Lageraie puhul jälgitakse selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alustata lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Teede ja radade ääres jäetakse lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20–70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe.
- Noortes ja keskealistes metsades tehakse hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

III Metsade majandamise kava Kose aleviku ümbruse riigimetsades aastatel 2020–2030

Selleks, et võrdsustada puistute vanuselist jaotust ja tagada Kose piirkonna kuusikute püsimine, tuleb siinseid metsi järk-järgult uuendada. RMK uuendab metsi põhimõttel, et alal saaks kasvama raiutud metsaga vähemalt samaväärne mets ja kohtades, kus see on võimalik, kasutatakse selleks turberaiet. Valdav osa Kose aleviku ümbruse riigimetsadest asub aga viljakatel muldadel, kus metsade uuendamine turbe- ja valikraietega ei taga metsa uuenemist samaväärsena. Turbe- ja valikraiet ei ole võimalik kasutada, sest Kose metsad ei vasta neile raietele Metsaseaduses seatud eeldustele ja piirangutele. Samuti ei võimalda viljakatel muldadel vana metsa varjus hoogsalt kasvama hakkav sarapuu ja muu lehtpuuvõsa kuusetaimel suureks kasvada. Kose aleviku ümbruse vanad kuusikud juba hakkavad tasapisi looduslikult asenduma lehtpuudega ja võsastuma. Elujõulise kuusiku tihedusest on Kose ümbruse riigimetsade kuusikutes säilinud veel 60% ja lagunemine kestab edasi. Kuusikute uuendamiseks Kose ümbruses tuleb seetõttu kasutada maastikku sobitatud ja kohapealseid olusid arvestavat lageraiet.

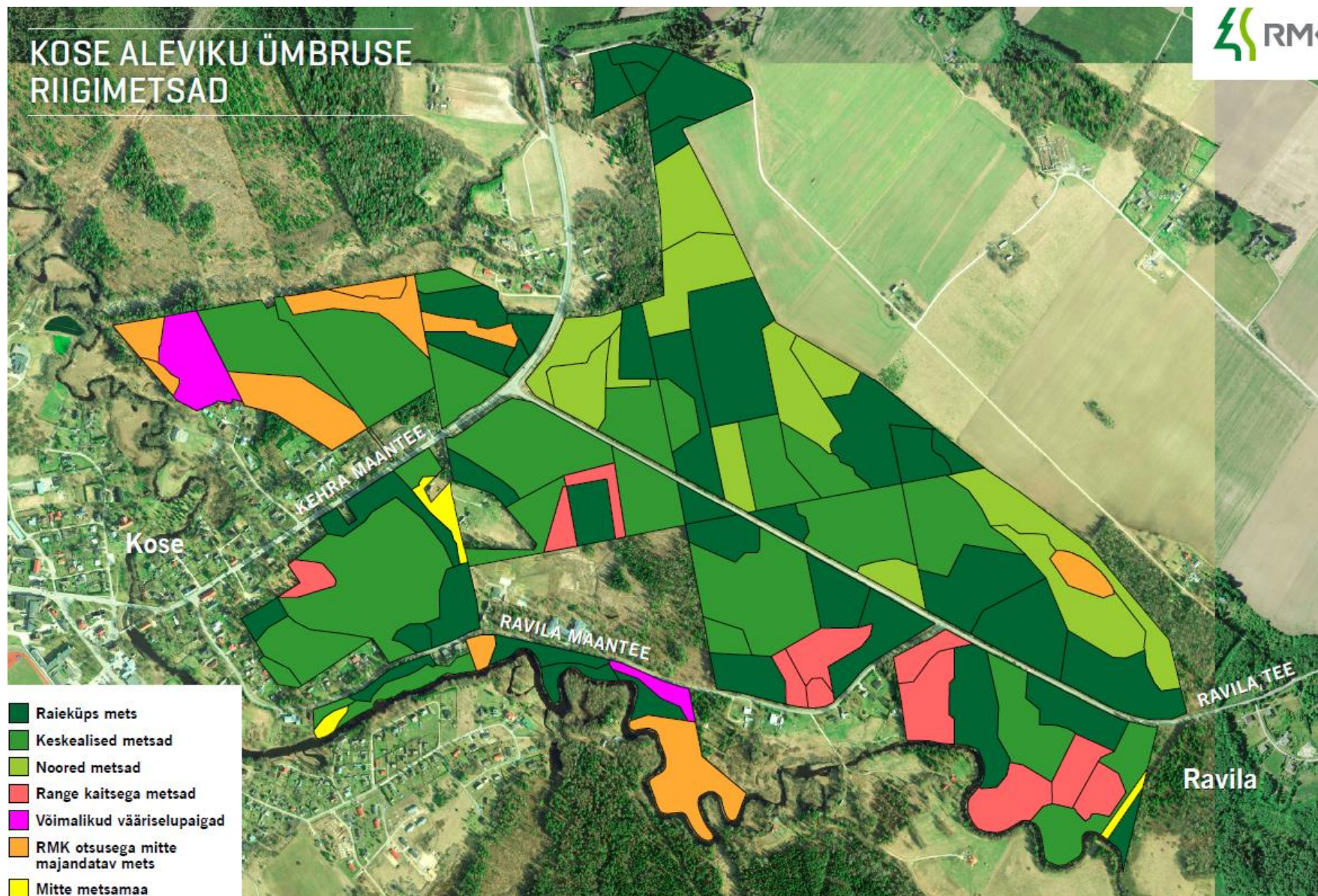
Arvestades majanduspiirangutega ja majandatava metsa vanuselist ja puuliigilist koosseisu ning kasvutingimusi, on Kose aleviku ümbruses kasvavate riigimetsade uuendamiseks vaja teha lähema 10 aasta jooksul lageraiet kokku 26,1 ha (tabel 2), mis moodustab 32% täna raieküpsete metsade pindalast. Sellise raiete mahuga on võimalik liikuda raieküpsete, keskealiste ja noorte metsade osakaalu võrdsustamise suunas (joonis 5,6).

Raiet plaanime teha kolmes etapis – 2020. aastal, 2025. aastal ja 2030. aastal. (tabel 2, kaart Uuendusraiet Kose ümbruse metsades aastatel 2020, 2025 ja 2030, tabel 3).

Tabel 2. Raiete pindala hektarites (ha) Kose aleviku riigimetsades 2020-2030.

Aasta	Lageraie
2020	10,6
2025	5,7
2030	9,8
Kokku	26,1

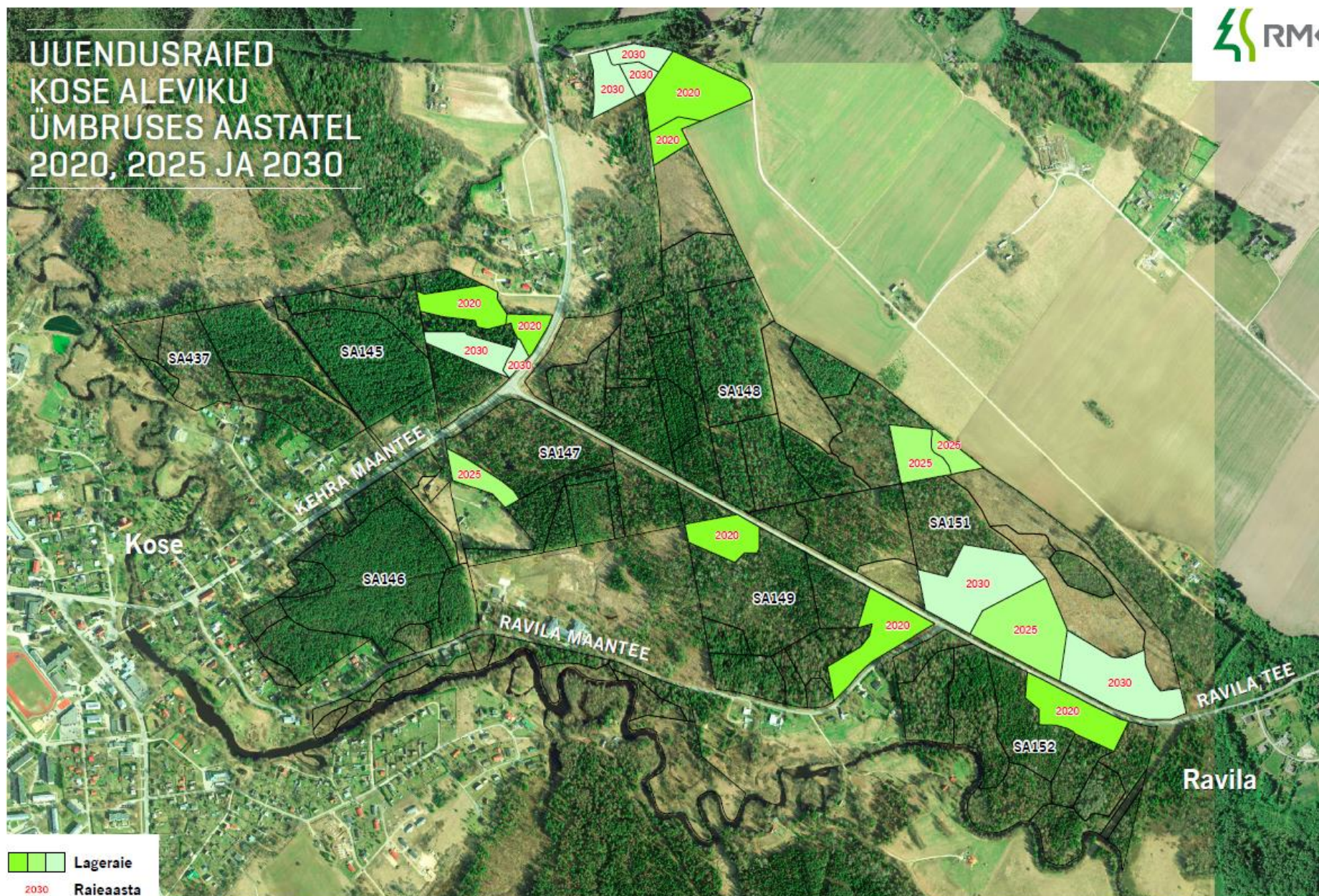
KOSE ALEVIKU ÜMBRUSE RIIGIMETSAD

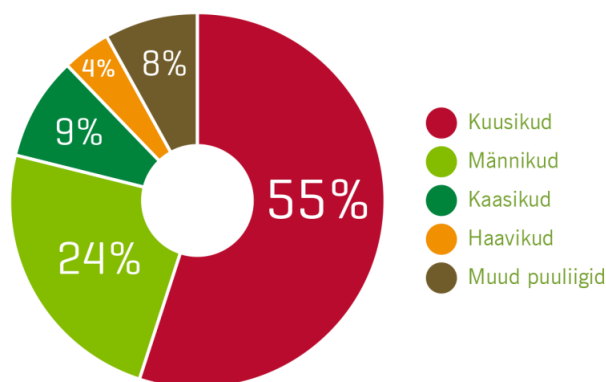
Tabel 3. Raiete nimekiri koos uuendatava puuliigiga Kose aleviku ümbruse riigimetsades.

Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
SA147	2	Kuusikud	Lageraie	2020	Kuusk	1,4
SA147	3	Kuusikud	Lageraie	2020	Lehis	0,6
SA148	12	Kaasikud	Lageraie	2020	Kuusk	2,7
SA148	13	Kuusikud	Lageraie	2020	Kuusk	0,6
SA149	1	Kuusikud	Lageraie	2020	Kuusk	1,3
SA149	10	Kuusikud	Lageraie	2020	Kuusk	2,1
SA152	4	Kuusikud	Lageraie	2020	Kuusk	1,9
SA147	13	Kuusikud	Lageraie	2025	Kuusk	0,8
SA148	9	Kuusikud	Lageraie	2025	Kuusk	0,5
SA148	16	Kuusikud	Lageraie	2025	Kuusk	1,3
SA151	9	Kuusikud	Lageraie	2025	Kuusk	3,1
SA147	22	Kuusikud	Lageraie	2030	Kuusk	1,1
SA147	23	Kuusikud	Lageraie	2030	Kuusk	0,3
SA148	10	Kuusikud	Lageraie	2030	Kuusk	0,9
SA148	11	Kaasikud	Lageraie	2030	Kuusk	0,4
SA148	18	Kuusikud	Lageraie	2030	Kuusk	0,6
SA151	4	Kuusikud	Lageraie	2030	Kuusk	3,4
SA151	10	Kuusikud	Lageraie	2030	Kuusk	3,1

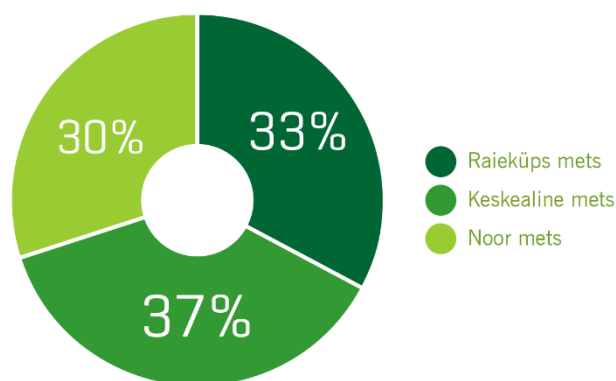
UUENDUSRAIED KOSE ALEVIKU ÜMBRUSES AASTATEL 2020, 2025 JA 2030

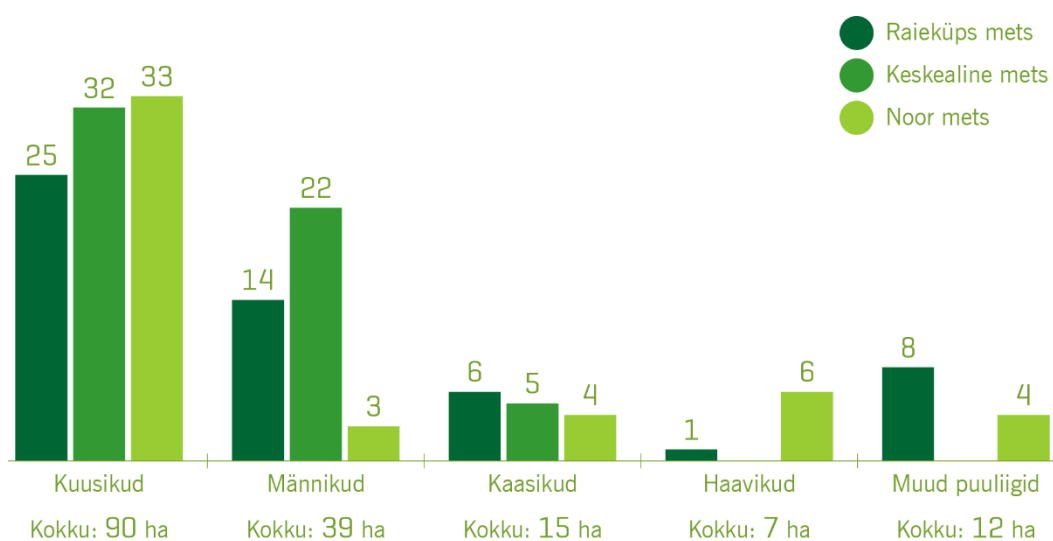
Käesoleva kava perioodi lõpuks on Kose aleviku ümbruse riigimetsade puuliikide jaotus ja vanuseline koosseis alljärgnev:

Joonis 4. Jaotus puuliikide kaupa protsentides (%) aastal 2030.

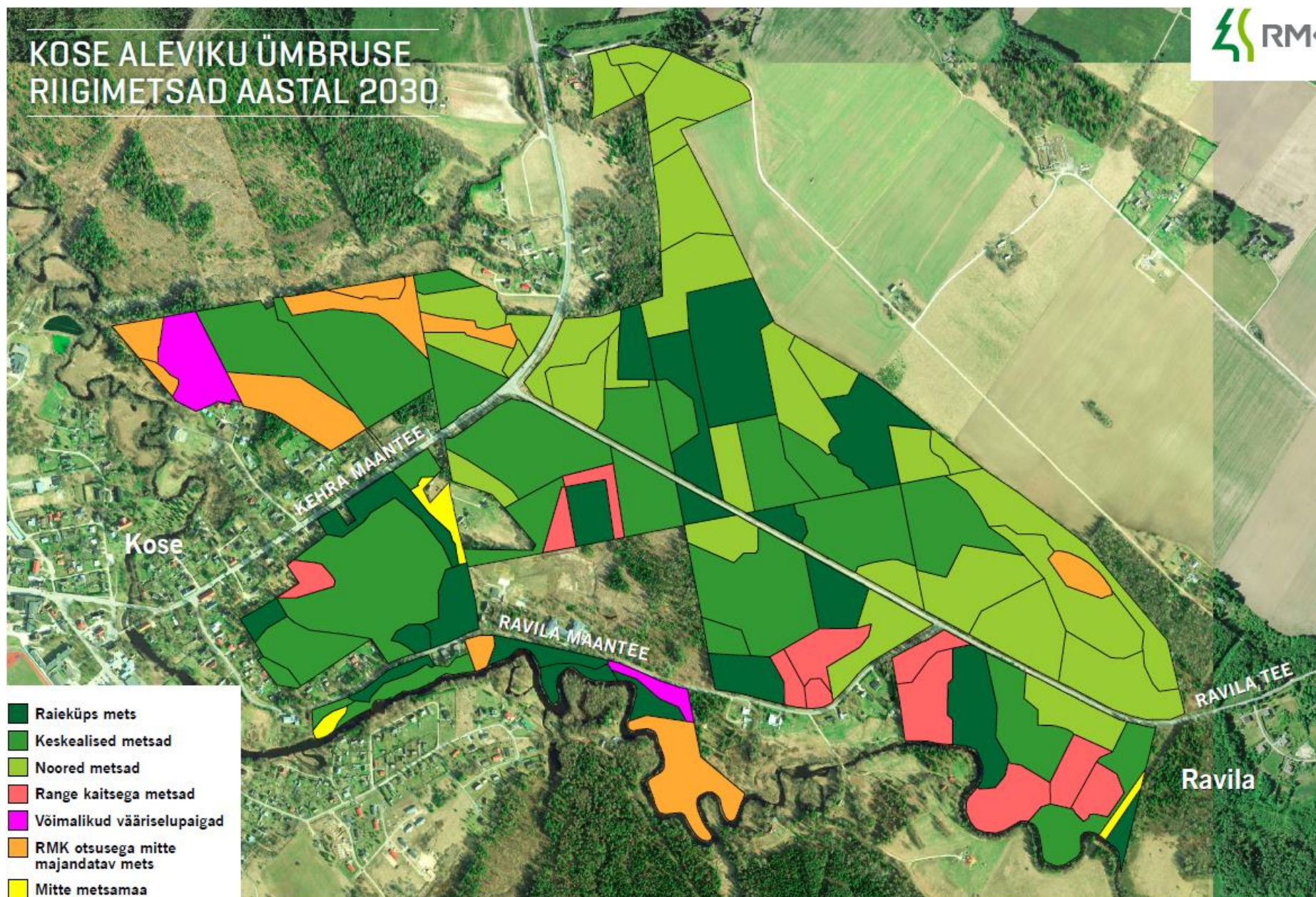

Joonis 5. Vanuseline jaotus protsentides (%) aastal 2030.

Joonis 6. Vanuseline jaotus hektarites (ha) puuliikide kaupa aastal 2030.

KOSE ALEVIKU ÜMBRUSE RIIGIMETSAD AASTAL 2030

- Raieküps mets
- Keskealised metsad
- Noored metsad
- Range kaitsega metsad
- Võimalikud vääriselupaigad
- RMK otsusega mitte majandatav mets
- Mitte metsamaa

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

Uuendusraie liigid on lageraie, turberaie ja valikraie.

- **Lageraie** korral raiutakse langilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud säilikpuud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude või häiludena pikema aja jooksul.
- **Valikraiet** tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja metsa on võimalik kasvatada ja kasutada püsimeetsana. Mets raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on valgustusraie, harvendusraie ja sanitaarraie.

- Nooremates metsades tehakse **valgustusraiet**, mille käigus raiutakse kõik tulevasse suurde metsa mittedobivad puud ja tehakse kasvuruumi eelistatud peapuuliigile.
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamusepuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet**.